

עמ"ת (חיפה) 52122-06-24 - אחמד כליפה נ' מדינת ישראל

עמ"ת (חיפה) 52122-06-24 - אחמד כליפה נ' מדינת ישראל מחוזי חיפה

עמ"ת (חיפה) 52122-06-24

אחמד כליפה

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

[21.07.2024]

כבוד השופט זיו אריאלי

החלטה

רקע וטענות הצדדים:

1. ערר על החלטת בית משפט השלום בחיפה מיום 13.6.24 [מ"ת 11189-11-23]; כב' השופטת מ' פיקוס-בוגדאנוב], במסגרתה נדחתה בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצר בפיקוח אלקטרוני.
2. נגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של גילוי הזדהות עם ארגון טרור, פרסום קריאה ישירה לביצוע מעשה טרור, וכן הסתה לטרור. בדבר בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצר עד תום ההליכים. בהחלטה מיום 11.1.24 הומר המעצר הממשי במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. המשיבה הגישה ערר על החלטה זו [עמ"ת 28820-01-24] אשר התקבל, ובית המשפט המחוזי הורה על מעצר מאחורי סורג ובריח. העורר הגיש בקשת רשות ערעור על החלטה זו [בש"פ 789/24], וזה הפך - בהחלטה מיום 8.2.24 - את החלטת בית המשפט המחוזי, ושב והורה על מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני.
3. ביום 13.5.24 הוגשה לבית המשפט קמא בקשה לעיון חוזר במסגרתה עתר להורות על ביטול הפיקוח האלקטרוני, וביטול התנאים המגבילים. בבקשה נטען כי בתקופה בה שוהה המבקש בתנאי פיקוח אלקטרוני - חל שינוי נסיבות. נטען כי ההליכים בעניינו של העורר מתארכים, כי פרנסתו של העורר נפגעה קשות, כי המבקש מורחק למעשה ממשפחתו ומילדיו הקטינים, וכי בנוסף - העורר, המכהן גם כחבר במועצת העיר אום אל-פחם, אינו נגיש לתושבי העיר ואינו יכול למלא את תפקידו כהלכה. עוד נטען כי ההחלטה בעניינו של העורר מחמירה עמו, וכי בעניינם של אחרים להם יוחסה עבירה של הסתה - הורו בתי המשפט על שחרור לחלופת מעצר ללא הרחקה. בנוסף, בהפגנות אשר נערכו ובהן קראו קריאות הדומות לאלו שקרא העורר - לא ננקטו הליכים דומים.
4. המשיבה התנגדה לבקשה, טענה כי המסוכנות לא קהתה, וכי יש להותיר את העורר בתנאים אשר נקבעו על ידי בית המשפט קמא, שאושרו על ידי בית המשפט העליון. נטען כי אין להקיש מעניינם של אחרים על עניינו של העורר.

5. בהחלטתו מיום 13.6.24 דחה בית המשפט קמא את בקשת העורר. נקבע, כי מאז הוסב המעצר הממשי למעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני - חלפו ארבעה חודשים, וכי אין המדובר בפרק זמן משמעותי המצדיק עיון מחודש בהחלטה. אין בקשיים הכלכליים של העורר כדי להטות את הכף לטובת ביטול האיזוק האלקטרוני. אין אינדיקציה המלמדת כי המסוכנות הנשקפת מהעורר פחתה. לעורר השפעה ניכרת בעיר מגוריו (כעולה אף מתסקיר שירות המבחן שהתקבל בעניינו), והאמירות המסיתות המיוחסות לעורר נאמרו בעיר מגוריו, ובמהלך הפגנה. מכאן, שישנה חשיבות להרחקתו של העורר מעיר מגוריו. נדחתה אף טענת העורר לפיה מאז מעצרו של העורר נערכו הפגנות באום אל פחם בהן קראו מפגינים קריאות דומות לאלו המיוחסות לעורר, ואשר בגינן לא נעצרו מפגינים. נקבע כי לא הונחה תשתית ראייתית לביסוס טענה זו. בנוסף, יש לפרש באופן שונה את האמירות גם על רקע הזמן בו הן נאמרו, שכן דברי הסתה נלמדים ומפורשים תוך שימת לב לזמן, למקום ולהקשר בהם נאמרו.
6. מכאן הערר. לטענת העורר, נוכח הזמן שחלף (8 חודשים מעת שנעצר, 4 חודשים מעת שהומר המעצר לפיקוח אלקטרוני) - הוסטה נקודת האיזון בין האינטרס הציבורי ועניינו הפרטני, באופן המצדיק היענות לבקשה. נטען כי יש אף לתת את הדעת לעונש הצפוי לעורר, ככל ויורשע בדין - וכי המעצר שריצה (מאחורי סורג ובריח ובפיקוח אלקטרוני) עולה על העונש שיושת עליו בסופו של יום, ככל ויורשע.
7. נטען בנוסף כי את חלוף הזמן יש לבחון בין היתר נוכח שינוי במדיניות האכיפה שחל בנוגע להפגנות ועצרות בחברה הערבית, בהן נקראו קריאות דומות לאלו אשר בגינן נעצר העורר - קריאות אשר לא הוגשו בגינן כתבי אישום ולא בוצעו מעצרים. נטען כי בכך יש משום עיוות דין המפלה את העורר לרעה.
8. לטענת העורר, במהלך תקופת מעצרו בתנאי פיקוח אלקטרוני - ניתנו לו, לבקשתו, מספר חלונות פיקוח. העורר הקפיד לכבד את המגבלות שהוטלו עליו, לא נרשמה לחובתו כל הפרה בתנאי הפיקוח, והוא הוכיח כי הוא ראוי לאמון בית המשפט.
9. עוד נטען כי בית המשפט קמא שגה משלא נתן המשקל הראוי לפגיעה של המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני - על המבקש, על פרנסתו ועל בני משפחתו.
10. בדיון הוסיפה ב"כ העורר וטענה כי העורר ניהל אורח חיים מופתי במהלך שנות חייו. עסק כעורך דין, נבחר כחבר מועצת העירייה, פעיל חברתית. אשר להתארכות ההליכים, נטען כי התיק העיקרי עדיין מצוי בשלב הטענות המקדמיות. ההערכה היא כי התיק לא צפוי להסתיים במהלך השנה הנוכחית. האמירות מושא כתב האישום נאמרו במהלך הפגנה, באירוע ממוקד ונקודתי, נראה כי האזיק האלקטרוני אינו הכלי המתאים, וניתן להפחית את המסוכנות בכלים יעילים יותר ופוגעניים פחות [דוגמת איסור להשתתף בהפגנות].

11. המשיבה סומכת את ידיה על החלטת בית המשפט קמא. נטען כי בית המשפט קמא היה ער לצרכים של העורר, ובמהלך התקופה, במסגרת בקשה לעיון חוזר, ניתנו הקלות (דוגמת היתר שימוש באינטרנט). נטען כי פרק הזמן שחלף אינו עולה כדי חלוף זמן ניכר המגלה עילה לעיון מחודש בהחלטה. אין לשעות אחר טיעוני העורר וחשוביו אודות העונש הצפוי לו ככל שיורשע בדיון - שכן בשונה ממי ששוהה במעצר מאחורי סורג ובריח - אין מקום לערוך ניכוי של תקופת המעצר בפיקוח אלקטרוני מהעונש שיוטל על העורר ככל שיורשע בדיון (תקופת המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני מהווה שיקול בין שיקולי הענישה, אך לא מעבר לכך).
12. נטען בנוסף כי המצב הביטחוני בארץ לא השתפר, ולא חל פיחות במידת המסוכנות הנשקפת מהעורר - ודאי לא כזו שבכוחה להצדיק ביטול תנאים מגבילים וחזרתו של המשיב לעיר מגוריו.
13. לעניין התמשכות ההליכים נטען כי שמיעת התיק לא צפויה להתעכב, שעה שהנאשם הנוסף בפרשה מצוי אף הוא בשלב זה במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני.
- דיון והכרעה:
14. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים, שמתי לנגד עיניי את עניינו של העורר, והפכתי בדבר לא אחת, נחה דעתי כי דין הערר להידחות.
15. עניינו של העורר מעורר התלבטות. לעורר מיוחסת עבירה שעניינה בתחימת גבולות חופש הביטוי. כידוע, חופש הביטוי הוא עקרון בעל מעמד חוקתי בשיטת המשפט במדינת ישראל. על חשיבותו של עקרון זה דומה כי אין מקום להרחיב. מעקרון זה נגזרות זכויות נוספות בעלות מעמד חוקתי.
16. על אף האמור, הרי דומה כי על הכול מוסכם - עבירות ההסתה לאלימות מוציאות מגדר 'כללי המשחק הלגיטימיים' של השיח הציבורי סוגים של ביטויים ואמירות אשר יש בהם כדי להביא לידי אפשרות ממשית שיבוצעו מעשי אלימות. בענייננו, נקבע על ידי בית המשפט קמא (בהחלטתו מיום 21.11.23), כי הדברים שהשמיע העורר במהלך ההפגנה - חורגים מקו הגבול שבין הבעת דעה מותרת לבין הסתרה אסורה. נקבע כי הדברים כוללים אמירות בשבח האויב, ודברי עידוד למעשיו. קביעה זו אושרה הן בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 15.1.24 [עמ"ת 28820-01-24] והן על ידי בית המשפט העליון בהחלטתו מיום 8.2.24 [בש"פ 789/24].
17. מאחר ואין כל טענה בדבר גילוי עובדות חדשות, הרי שהמסד הראייתי הלכאורי לביסוס אשמתו של המבקש - בעינו עומד. בנוסף נקבע על ידי בית המשפט העליון בבש"פ 789/24 הנ"ל, בעניינו של העורר, כי הדברים שנאמרו על ידי העורר והנאשם הנוסף באותה הפגנה "אף מלמדים על מסוכנות משמעותית, בהינתן הסכנות והאיומים החריגים בפניהם ניצבת מדינת ישראל לעת הזו" (סעיף 18 להחלטה).

החלטת בית המשפט העליון בבש"פ 789/24 ניתנה בחודש 2/2024. למרבה הדאבה, מאז ועד היום לא דעכו קולות המלחמה, והרגיעה אינה מתדפקת על דלתנו. אדרבא, אתגרי המורכבות הביטחונית בה נמצאת בימים אלה מדינת ישראל - רק הולכים ומתעצמים והופכים למורכבים יותר. זה"ל יותר כוחות הביטחון מתמודדים לא רק עם אויב מאזור רצועת עזה, אלא גם משטחי יהודה ושומרון, מגבולה הצפוני של מדינת ישראל ואף מזירות רחוקות יותר, איתן לא התמודדה מדינת ישראל בעבר.

כל אלו מעמידים על מכונם גם את המסוכנות המשמעותית הנשקפת מדברי הסתה ועידוד למעשיו של האויב. משכך, אינני סבור כי יש בחלוף הזמן, לכשעצמו, כדי להקהות מהמסוכנות, ומעוצמתה של עילת המעצר הנובעת מדברי ההסתה בהם נקט (לכאורה) העורר.

18. אכן, אין לכחד כי חלף זמן מאז הורה לראשונה בית המשפט קמא על מעצרו של המשיב בתנאי פיקוח אלקטרוני. ובצדק טענו ב"כ העורר, כי על פי הפסיקה, יש לפרש את המונח "חלף זמן ניכר" בסעיף 52 לחוק המעצרים באופן גמיש, המביא בחשבון את טיב האישומים, מידת המסוכנות, נסיבות אישיות והתנהגות במהלך התקופה שחלפה מאז ניתנה ההחלטה האחרונה.

19. אלא שבעניין זה יש להבחין בין "חלף זמן ניכר" כתנאי סף להגשת בקשה לעיון חוזר, לבין "חלף זמן ניכר" כשיקול משמעותי או שיקול מכריע המטה את הכף לטובת קבלת הבקשה לעיון חוזר. במלים אחרות: ייתכן כי עצם העובדה שחלפו מספר חודשים מעת שניתנה ההחלטה האחרונה בעניינו של נאשם - מצדיקה מחשבה מחודשת באשר לנחיצות התנאים המגבילים או המעצר. אין במחשבה מחודשת זו כדי להוביל בהכרח למסקנה כי דין הבקשה לעיון חוזר להתקבל, וכי יש מקום להורות על שינוי והקלה בתנאים המגבילים.

20. בעניינו - חלף רק זמן של חמישה חודשים מאז הורה בית המשפט העליון על מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני. אין כל אינדיקציה כי המסוכנות הנשקפת מן העורר - קהתה. על פי קביעת בית המשפט קמא, העורר הינו אדם בעל השפעה ציבורית בעיר מגוריו (אף העורר לא טען אחרת). המציאות הביטחונית שבה נאמרו דברי ההסתה לכאורה - לא השתנתה ולא נרגעה. אשר לתיק העיקרי, הרי שנקבעו 6 מועדים לשמיעת ראיות, במהלך החודשים 9-11/2024.

נתונים אלו מטילים את הכף לטובת הותרת התנאים המגבילים על כנם, ללא שינוי, וזאת על אף פרק הזמן שחלף, אשר בו שוהה העורר בתנאי מעצר בפיקוח אלקטרוני.

21. מקובלת עלי טענת המשיבה, כי לפיה אין מקום להתחשב בעונש הצפוי לעורר, ככל שיורשע בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום - כשיקול המטה את הכף לטובת ביטול המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני.

אמנם, ייתכנו מצבים בהם יימצא נאשם במעצר לתקופה העולה בהרבה על עונש המאסר הצפוי להיגזר עליו ככל שיורשע בדין - ובמצבים מסוג זה תגבר הנטייה להורות על העדפת חלופת המעצר על פני המעצר הממשי [השווה למשל בבש"פ 3926/22 בעניין מטור; בבש"פ 5407/23 בעניין אלסאנע]. אלא שבעניין זה יש לזכור כי המעצר הינו אמצעי מניעת, צופה פני עתיד, ואף מהפסיקה שהובאה לעיל לא ניתן ללמוד על 'ברירת מחדל' לפיה התמשכות מעצר מעבר לעונש הצפוי להיגזר במקרה של הרשעה - תוביל בהכרח לשחרור ממעצר. מעבר לכך, וזה העיקר - דומה כי החלטות אלו מתייחסות למעצר מאחורי סורג ובריה, ולא למעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני.

22. אינני סבור כי נפלה שגגה בהחלטת בית המשפט קמא לעניין הותרת האיזוק האלקטרוני, כמו גם שאלת מיקום חלופת המעצר. אני מודע כמובן לקשיים שחווה העורר עקב הרחקתו ממשפחתו, ממקום עבודתו ומהציבור אותו או אמור לשרת כחבר מועצת העיר. למרבה הצער, מדובר בתופעות לוואי הנגזרות כמעט מכל החלטת מעצר - בין אם מעצר ממשי ובין אם מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. עדיין, למעט מקרים חריגים, אין בנזקים אלו כדי להוביל לביטול המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני ולביטול הרחקתו של נאשם מ'כור מחצבתו', במקרים בהם ההצדקה להרחקה עדיין קיימת.

23. לא מצאתי לנכון לתת משקל לטענות העורר בדבר מקרים אחרים הדומים לעניינו, ואשר בגינם לא ננקטו פעולות אכיפה. לא הונחה בפני בית המשפט קמא (ואף לא בפניי) תשתית ראייתית מספקת המאפשרת השוואה או התייחסות של המשיבה לטענות אלו. מכל מקום, ראוי כי טענה זו תידון ותוכרע במסגרת ההליך העיקרי [ור' עוד, לעניין שלושת הסוגים של טענות אפליה, והשלכת הסיווג על הליכי המעצר - בבש"פ 7148/12 בעניין כנאנה].

24. סוף דבר, החלטת בית המשפט קמא מפורטת, מנומקת, דבר דבור על אופניו. לא מצאתי נפלה שגגה במי מהקביעות והמסקנות בעניינו של העורר. בדין נדחתה הבקשה לעיון חוזר, ומשכך אני דוחה את הערר. המזכירות תעביר את העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט"ו תמוז תשפ"ד, 21 יולי 2024, בהעדר הצדדים.